

Publiekssamenvatting jaarverslag OP Oost 2017

Inhouds-
opgave

Doel
programma

Programma-
strategie

Interview over
OP Oost

Subsidie-
regelingen 2017

Interview over
OP Oost

Intermezzo

Interview over
OP Oost

Financiële
voortgang

Inhoudelijke
voortgang

Interview over
OP Oost

Interview over
OP Oost

Communicatie
Aandachtspunten

Colofon

Inhoudsopgave

Doel programma 3	Programma-strategie 3	Optixolar Coolback <i>“Zonder subsidie hadden we dit resultaat nooit kunnen bereiken”</i> 4	Subsidie-regelingen 2017 5	Van Wijhe Verf <i>Muurcoating verhindert dat schadelijke bacteriën overleven</i> 7	Intermezzo <i>Kleine projecten voor haalbaarheids- en innovatieadvies</i> 9	Kamp Coating <i>Poedercoaten op lagere temperaturen zorgt voor kwart lagere energiekosten</i> 11
Financiële voortgang programma 12	Inhoudelijke voortgang programma 13	Marin <i>LNG-PITCH4: proeftuinproject ontwikkelt en test nieuwe tank voor vloeibaar gas</i> 15	Cryovat <i>“Dankzij de EFRO-subsidie hebben we een kans om de markt voor te zijn”</i> 16	Communicatie 17	Aandachtspunten voor 2018 17	Colofon 18

Doel programma

Het Operationeel Programma EFRO 2014-2020 Oost-Nederland (OP Oost) is een gezamenlijk subsidieprogramma van de provincies Overijssel en Gelderland. OP Oost subsidieert slimme en duurzame projecten in Overijssel en Gelderland uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). Het doel is de concurrentiepositie van Oost-Nederland te versterken. Hiervoor is een Europees budget van € 101.043.411 beschikbaar. Ook de beide provincies en het Rijk stellen budget beschikbaar om dit doel te realiseren.

De prioriteiten van OP Oost zijn 'Innovatie-stimulering' en stimulering 'Koolstofarme economie'. De focus ligt hierbij op het aansluiten van het midden- en kleinbedrijf (mkb) op de kennisinfrastructuur (universiteiten en hogescholen) en het stimuleren van valorisatie¹ of productontwikkeling. De doelstelling is om het aantal innovatieve bedrijven dat samenwerkt met bedrijven en kennisinstellingen in Oost-Nederland te laten stijgen van 30% in 2010 tot 35% in 2023. Hieruit moet volgen dat het Oost-Nederlandse mkb meer omzet haalt uit nieuwe producten (van 5,5% in 2014 naar 6% in 2023). Product-

vernieuwing geldt immers als basis voor behoud en vergroting van de concurrentiekracht en dient zo als motor voor de werkgelegenheid in Oost-Nederland.

Oost-Nederland kiest voor het stimuleren van innovatie in de topsectoren Agro & Food, Health en High Tech Systemen & Materialen (HTSM) en verbindingen tussen deze sectoren en ICT, water, creatieve industrie, chemie en maakindustrie.

Om een duurzame, koolstofarme economie te stimuleren, richt Oost-Nederland zich op de ontwikkeling van nieuwe toepassingsgerichte technieken en procesveranderingen. Daarbij gaat het om minder

CO₂-uitstoot, hergebruik van energie en efficiënter gebruik van energiebronnen. De focus ligt op de energie & milieutechnologie (EMT) inclusief biobased economy en verbindingen met de drie bovengenoemde topsectoren. In 2023 moet gemiddeld 16% van de verbruikte energie in Gelderland en Overijssel uit hernieuwbare bronnen komen; in 2012 was dat 5,9%.

De Managementautoriteit (provincie Gelderland) beheert het programma. Jaarlijks brengt zij verslag uit over de voortgang en stelt daarbij ook een publiekssamenvatting op. Dit document is de publiekssamenvatting van het derde jaarverslag van OP Oost en betreft het uitvoeringsjaar 2017.

Programmastrategie

In de programmastrategie zijn de doelstellingen vertaald in verschillende subsidie-regelingen met elk eigen kaders, zodat duidelijk is wie, waarvoor en wanneer subsidie aan kan vragen. Deze indeling zorgt ervoor dat het programma een juiste mix van soorten projecten en aanvragers bedient.

Passend bij het programmadoel om de concurrentiepositie van Oost-Nederland te verbeteren, richt de strategie zich op twee speerpunten:

- stimuleren van het mkb om meer innovatiegerichte samenwerkings-trajecten te starten;

- vergroten van de omzet van bedrijven uit nieuwe producten.

Het eerste speerpunt is gericht op het vergroten van de samenwerking tussen bedrijven en/of kennisinstellingen. Deze samenwerking geldt sinds 2017 als een voorwaarde voor alle regelingen. Daarnaast is de cluster- en netwerkregeling bedoeld om bedrijven te verbinden en te activeren om gezamenlijk projecten in te dienen. Een bijzondere vorm van samenwerking vindt plaats in proeftuinen, waarbij ontwikkelaars en eindgebruikers samen (grootschalige) praktijktesten van nieuwe producten uitvoeren.

Het tweede speerpunt richt zich zowel op innovatie als valorisatie, waarbij binnen de prioriteit Koolstofarme economie het belangrijkste doel is om meer energie uit hernieuwbare bronnen op te wekken. Voor innovatie zijn regelingen opgesteld waardoor het mkb passende (technische) kennis kan ontwikkelen. Bij de projecten die al verder in het innovatieproces zitten, geldt de kans op marktintroductie als een belangrijk toewijzingscriterium.

Het Comité van Toezicht bepaalt de strategie over de inzet van de middelen binnen het programma en stelt deze zo nodig bij. In 2017 is met name aandacht besteed aan het versnellen van de prioriteit Koolstofarme Economie. Ook waren er twee

inhoudelijk gefocuste openstellingen op het gebied van smart industry en circulaire economie. Verder is een voorstel voorbereid tot bijstelling van inhoudelijke doelen en wordt de toegevoegde waarde bekeken van een fonds gebaseerd op leningen.

Een Deskundigencommissie toetst de ingediende subsidieaanvragen op een aantal criteria, zoals kwaliteit van de aanvraag, mate van innovatie, bijdrage aan duurzame ontwikkeling en businesscase. Deze commissie is zo samengesteld, dat ze over voldoende kennis van de sectoren waar het programma zich op richt, het mkb en ondernemerschap (businesscase) beschikt. Aanvragers kunnen Oost NL benaderen voor intake en begeleiding.

1. Valorisatie is het omzetten van kennis naar commercieel haalbare producten, processen of diensten

Coolback Company uit Arnhem ontwikkelt innovatieve achterwand voor zonnepanelen

Simon Meijer: “Zonder subsidie hadden we dit resultaat nooit kunnen bereiken”

Zonnepanelen presteren minder goed wanneer ze warmer worden. Bovendien zorgen grote temperatuurswisselingen ervoor dat de panelen eerder slijten. Voor dit probleem ontwikkelt het Arnhemse bedrijf Coolback Company met EFRO-subsidie een oplossing: een innovatieve achterwand die zonnepanelen automatisch koelt zonder dat daar stroom of water voor nodig is. Een interview met algemeen directeur Simon Meijer.

Validatie Zonnepaneel

Hoe kunnen we zonnepanelen zo efficiënt en duurzaam mogelijk maken? Op die vraag zoekt het bedrijf van Simon Meijer sinds de oprichting in 2011 een oplossing. “Mede met steun uit het EFRO-programma hebben we een aantal jaren geleden samen met KIWA Technology een onderzoek gedaan naar materialen voor zonnepanelen. Toen dachten we dat we via lenzen de opbrengst van zonnepanelen konden vergroten. Vandaar ook de vorige naam van ons bedrijf: Optixolar.” De weg van de lenzen liep dood, maar het werd Meijer en zijn team wel duidelijk dat koelen een goede manier is om de opbrengst en de levensduur van zonnepanelen te vergroten. Want bij elke graad dat een zonnepaneel warmer wordt, daalt de opbrengst met een half procent.

Die gedachte vormde het uitgangspunt voor een nieuwe aanvraag via de regeling R&D-samenwerkingsprojecten van OP Oost.

Coolback

Er zijn verschillende methodes op de markt om zonnepanelen te koelen, zoals met water of ventilatoren. Die kosten geld omdat ze aangeschaft en onderhouden moeten worden, zegt Meijer. “Het doel van onze projectaanvraag was om een koeltechnologie voor zonnepanelen te ontwikkelen, waarvoor geen stroom of water nodig is en die de panelen niet duurder maakt.” In dit R&D-project werkte Coolback Company opnieuw nauw samen met KIWA Technology. “Wij hebben de technologie ontwikkeld; KIWA de testopstelling. Zo kregen we betrouwbare

informatie over de opbrengst en slijtage van de zonnepanelen bij wisselende temperaturen. Op een testveld in Spanje konden we deze gegevens weer in de praktijk testen.”

“De oplossing die we uiteindelijk vonden was een innovatieve achterwand: een Coolback. Deze vervangt het aluminiumframe dat vanwege de stevigheid om de meeste zonnepanelen zit maar geen koeleigenschappen heeft. Vandaar dat we onze bedrijfsnaam ook veranderd hebben in Coolback.”

De afronding van het project staat voor dit najaar gepland. Coolback Company is al volop bezig met de toekomst. Aan het begin van de zomer lanceren we onze achterwand via een marketingcampagne en een uitgebreide website, zegt Simon Meijer. “Verder kijken we naar investeringen voor een productiefaciliteit die we in Nederland willen vestigen. Ook ontwikkelen we een machine, waarmee fabrikanten van zonnepanelen de zonnecellen in de Coolback kunnen assembleren.”

“Het doel van onze projectaanvraag was om een koeltechnologie voor zonnepanelen te ontwikkelen, waarvoor geen stroom of water nodig is en die de panelen niet duurder maakt.”

Simon Meijer, Optixolar/Coolback

Geduld

Een grote R&D-subsidie aanvragen vergt veel geduld van ondernemers, zeker als je in een zeer competitieve branche zit zoals zonne-energie, vindt Meijer. “Je moet je dan steeds voorhouden dat het om grote bedragen overheidsgeld gaat en dat daar zorgvuldig mee omgesprongen moet worden. Dat is niet altijd even eenvoudig.”

“Maar ons geduld is beloond, want met hulp van subsidie hebben we ons idee zo kunnen uitwerken dat we potentiële klanten betrouwbare informatie kunnen geven over de opbrengst en duurzaamheid van zonnepanelen met onze Coolback. We hebben niet voor niets al twee launching customers. Zonder de EFRO-subsidie was ons dit niet gelukt.”

Inhoudsopgave

Doel programma

Programmastrategie

Interview over OP Oost

Subsidie-regelingen 2017

Interview over OP Oost

Intermezzo

Interview over OP Oost

Financiële voortgang

Inhoudelijke voortgang

Interview over OP Oost

Interview over OP Oost

Communicatie Aandachtspunten

Colofon

Subsidieregelingen 2017

Anders dan tijdens de eerste uitvoeringsjaren is ervoor gekozen om in 2017 binnen de regeling Grote R&D-samenwerkingsprojecten eerst de thema's smart industry en circulaire economie te stimuleren. Hiermee sloot OP Oost aan op provinciaal beleid, waar deze thema's extra aandacht krijgen. Via specifieke openstellingen met gelabeld budget en een verhoogd subsidiepercentage (50 i.p.v. 40%) zijn de voorwaarden voor deze thema's extra aantrekkelijk gemaakt. Met het resterende budget is de regeling Grote R&D-samenwerkingsprojecten vervolgens breed opengesteld.

In totaal zijn in 2017 vier regelingen in verschillende varianten opengesteld, resulterend in acht subsidieplafonds ter grootte van € 64,7 miljoen. Hierbij zijn regelingen later in het jaar deels gedekt met onbenut budget uit openstellingen eerder in het jaar. In feite was het beschikbaar budget € 49,9 miljoen. De regeling voor R&D-samenwerkingsprojecten is tweemaal opengesteld, waarbij in de tweede openstelling ook diverse verbeterde aanvragen uit de eerste openstelling zijn ingediend. Enkele regelingen zijn relatief laat in het jaar opengesteld, waardoor op 31 december 2017 binnen deze

Marin, Wageningen

regelingen nog niet of nauwelijks subsidie aan projecten is verleend.

In de loop van 2017 is besloten om bij nieuwe regelingen niet meer de tender-systematiek te gebruiken, maar aanvragen te behandelen op volgorde van binnenkomst. Nu het budget nauwelijks meer wordt overvraagd, is het grootste voordeel van tendering verdwenen.

Op deze manier hoeven aanvragers niet meer naar een deadline toe te werken. Ze kunnen de aanvraag indienen op het moment dat deze hiervoor rijp is. Verder is het eenvoudiger om aanvragen aan te vullen of opnieuw in te dienen. OP Oost beoogt zo de kwaliteit van de aanvragen te verhogen.

Tabel 1 toont per regeling van 2017 het beschikbare budget (subsidieplafond) en het aangevraagde bedrag. De kolom 'verleend' geeft de verleende subsidiebedragen per 31 december 2017. In de kolom 'verwacht' is aangegeven hoeveel

Tabel 1: (Verwachte) verleningen per opengestelde regeling in 2017

Subsidieregelingen 2017	Plafond	Ingediend	Verleend	Verwacht
2017-3.2 R&D-samenwerkingsprojecten	€ 4.200.000,00	€ 4.540.981,16	€ 1.406.934,00	€ 1.572.411,98
2017-3.2A R&D-samenwerkingsprojecten	€ 2.600.000,00	€ 2.957.723,23	€ -	€ 1.763.605,31
2017-3.3A Grote R&D-samenwerkingsprojecten (Smart Industries) *	€ 11.700.000,00	€ 8.511.704,48	€ 6.201.362,46	€ 6.201.362,46
2017-3.3B Grote R&D-samenwerkingsprojecten (circulaire economie) *	€ 8.000.000,00	€ 7.511.781,45	€ 1.373.311,13	€ 1.373.311,13
2017-3.3C Grote R&D-samenwerkingsprojecten (algemeen innovatie) *	€ 14.800.000,00	€ 14.583.277,95	€ 252.422,51	€ 11.151.550,11
2017-3.3D Grote R&D-samenwerkingsprojecten (koolstofarme innovatie) *	€ 9.730.000,00	€ 3.104.706,66	€ -	€ 707.000,00
2017-3.4 Stimuleren proeftuinen *	€ 6.800.000,00	€ 5.708.668,10	€ 576.359,95	€ 2.572.096,05
2017-3.5 Stimuleren clusters en netwerken	€ 6.900.000,00	€ 4.293.477,35	€ 1.427.743,85	€ 2.108.345,52
Totaal	€ 64.730.000,00	€ 51.212.320,38	€ 11.238.133,90	€ 27.449.682,55

* Regelingen waarvoor een afzonderlijk plafond voor de Rijksbijdrage is gepubliceerd

2. In de tabellen aangeduid als subsidieregeling 2016-3.3 en 2016-3.3B.

Anders dan tijdens de eerste uitvoeringsjaren is ervoor gekozen om in 2017 binnen de regeling Grote R&D-samenwerkingsprojecten eerst de thema's smart industry en circulaire economie te stimuleren. Hiermee sloot OP Oost aan op provinciaal beleid, waar deze thema's extra aandacht krijgen.

subsidie OP Oost op basis van de regelingen in 2017 verwacht te verlenen.

Tabel 2 laat per regeling het aantal ingediende aanvragen per 31 december 2017 zien, uitgesplitst naar verleend, in behandeling en vervallen. De status 'in behandeling' betekent dat de subsidie-

aanvraag is ontvangen en er nog geen beschikking is verzonden. Bij 'verleend' heeft een project een positieve subsidiebeschikking ontvangen. De status 'vervallen' krijgt een project bij afwijzingsgronden zoals plafondoverschrijding, inhoudelijk onvoldoende of incompleet. Ook aanvragen die

Tabel 2: Aantal aanvragen per opengestelde regeling in 2017, uitgesplitst naar behandelstatus

Subsidieregelingen 2017	Ingediend	Verleend	In behandeling	Vervallen
2017-3.2 R&D-samenwerkingsprojecten	30	9	2	19
2017-3.2A R&D-samenwerkingsprojecten	22	0	21	1
2017-3.3A Grote R&D-samenwerkingsprojecten (Smart Industries)	7	4	0	3
2017-3.3B Grote R&D-samenwerkingsprojecten (circulaire economie)	12	3	0	9
2017-3.3C Grote R&D-samenwerkingsprojecten (algemeen innovatie)	17	1	14	2
2017-3.3D Grote R&D-samenwerkingsprojecten (koolstofarme innovatie)	5	0	4	1
2017-3.4 Stimuleren proeftuinen	11	1	7	3
2017-3.5 Stimuleren clusters en netwerken	12	3	4	5
Totaal	116	21	52	43

de aanvragers vóór de toekenning zelf intrekken krijgen deze status.

Tabellen 1 en 2 samen geven een goed beeld van de regelingen uit 2017. In 2017 zijn 116 aanvragen ingediend voor een subsidiebedrag van € 51.2 miljoen. Het aantal aanvragen en het aangevraagde bedrag, met een goede spreiding over de regelingen, geeft aan dat de regelingen nog steeds aansluiten op de behoefte uit de regio. Vergeleken met eerdere jaren is de vraag afgenomen. Een eerste verklaring hiervoor is dat sommige kleinere regelingen niet meer via het programma worden opengesteld, waardoor minder verschillende typen aanvragen konden worden ingediend. Als deze kleinere regelingen buiten beschouwing blijven, is het aantal

aanvragen ongeveer gelijk gebleven, maar is de gemiddelde projectomvang significant lager geworden. Bij meerdere regelingen is het aangevraagde subsidiebedrag ruim onder het subsidieplafond.

De meeste subsidie is verleend in de openstellingen Grote R&D-samenwerkingsprojecten gericht op smart industry en algemene innovatie. De Deskundigencommissie beoordeelde de algemene kwaliteit van deze aanvragen als zeer goed. In totaal heeft de commissie aan 45% van de aanvragen die in 2017 ter beoordeling voorlagen een positief advies gegeven.

Van alle aanvragen die binnen de regelingen uit 2017 zijn ingediend, zijn eind 2017 21 aanvragen toegekend voor een subsidiebedrag van € 11.2 miljoen. Dit bedrag is toegekend aan mkb-ondernemers, maar ook aan kennisinstellingen en grootbedrijven. Het verwachte te verlenen subsidiebedrag is ruim het dubbele, namelijk € 27,5 miljoen. Hiermee wordt ruim 55% van het oorspronkelijk in 2017 beschikbare budget van 49,9 miljoen toegekend aan projecten. Daarnaast is nog een totale subsidievraag van € 7,5 miljoen in behandeling.

Van de 43 vervallen aanvragen zijn er 8 buiten behandeling gesteld omdat ze niet compleet of ontvankelijk waren. Dit aantal is ruim lager dan het afgelopen jaar en past in de dalende trend over de jaren. Deze positieve ontwikkeling lijkt het gevolg van betere voorlichting op dit vlak en een leereffect bij de aanvragers.

Muurcoating verhindert dat schadelijke bacteriën overleven

“Stel dat ruimtes in een ziekenhuis of verpleeghuis grondig schoongemaakt worden, maar er ergens op een stukje muur toch een MRSA-bacterie blijft zitten, die zich dan weer kan verspreiden en vermeerderen.

Is het dan mogelijk om een muurcoating te ontwikkelen waarop bacteriën niet kunnen overleven en waarvan de antibacteriële werking in de coating zit, zodat hij er niet afgewassen kan worden?” Die vraag was volgens Bram

Fieten, manager new business development van Van Wijhe Verf, het uitgangspunt voor het Anorach-project. De verfproducent voerde het samen met de Rijksuniversiteit Groningen en het UMC Groningen uit. Het consortium kreeg hiervoor subsidie in de vorm van een innovatievoucher van OP Oost. Fieten: “Tijdens Anorach is het

ons gelukt om een-niet afwasbare antibacteriële coating te maken waarin de werking ook volledig in de coating blijft zitten. De aanvraag voor een vervolg, dat ANCHOR heet, is net goedgekeurd. Het doel is om een schaalbare en verkoopbare coating te ontwikkelen. Daarvoor krijgen we een bijdrage uit de regeling Grote R&D-samenwerkingsprojecten van OP Oost”

En omdat innovatie vaak anders loopt dan vooraf voorzien, zijn ook de doelgroepen zijn wat aangepast: Fieten: ‘Gedurende het Anorach-project bleek dat de veeteeltsector veel belangstelling had voor onze antibacteriële coating. Meer dan de zorg, zoals we vooraf ingeschat hadden. In het ANCHOR-project richten we ons daarom ook voor een groot deel op deze sector.’

“We voorzagen dat poedercoaten een alternatief kon worden voor onze houtlakken. Dan kun je wachten tot de concurrentie een stap zet, maar wij besloten de sprong te wagen. Zo loop je in elk geval voorop, zowel op het gebied van innovatie als van duurzaamheid”

Bram Fieten, Van Wijhe Verf

LEAP: vernieuwende technologie voor poedercoaten op lagere temperaturen

Poedercoaten is al geruime tijd een duurzaam alternatief voor aflakken. Het is beter voor mens en milieu en vraagt minder arbeidstijd. Nu wordt het vooral gebruikt op metaal, want de temperaturen die nodig zijn om een coating te laten uitharden, zijn zo hoog dat hout verbrandt en kunststof smelt. Een consortium onder leiding van verfproducent Van Wijhe ontwikkelde met een bijdrage uit de regeling Grote Innovatieprojecten een technologie om hout en kunststof op lagere temperaturen te poedercoaten.

LEAP – Engels voor sprong – is de naam van het projectplan dat het consortium rond Van Wijhe

indiende. Voor de verfproducent uit Zwolle is poedercoaten dan ook een flinke sprong, erkent

new business development manager Bram Fieten. “We voorzagen dat poedercoaten een alternatief kon worden voor onze houtlakken. Dan kun je wachten tot de concurrentie een stap zet, maar wij besloten de sprong te wagen. Zo loop je in elk geval voorop, zowel op het gebied van innovatie als van duurzaamheid. Poedercoaten op lage temperaturen zorgt voor een extra

Bram Fieten

CO₂-besparing van circa veertig procent.”

Dynamiek

Samen met grondstoffenleverancier Nuplex en eindgebruikers Lenferink Industriële Houtcoating, Weekamp Deuren en Kamp Coating diende Van Wijhe het projectplan voor LEAP in. Elke partner had zijn eigen belang. Dat varieerde van de ontwikkeling van een nieuwe grondstof (Nuplex) tot het poedercoaten van combimaterialen en van houten deuren en gevelonderdelen. Die gevarieerde samenstelling zorgde voor een prettige dynamiek. Hoewel het geen lid van het consortium was, gaf het Polymer Science Park belangrijke adviezen over de beheersing van de temperatuur van het poeder.

Een subsidieaanvraag geeft een samenwerkingsverband een extra dynamiek, vindt Fieten. “En dat is zeker niet alleen een kwestie van geld. Tijdens het schrijven van de aanvraag wordt je gedwongen om de samenwerking goed vorm te geven. Je zet weloverwogen een stip op de horizon en spreekt af hoe je daar naartoe werkt. Het doel en de verwachtingen zijn dan duidelijk. Stoppen als

een eerste resultaat niet positief is, wat bij andere projecten wel eens gebeurt, is niet aan de orde. Je rondt het project gezamenlijk af. Die combinatie van financiën en commitment vormt voor mij de meerwaarde van een subsidieaanvraag.”

Houtindustrie

LEAP eindigt eind 2018 en de resultaten zijn veelbelovend. Al lopen de zaken bij innovatie toch vaak net anders, is Fietens ervaring (zie ook het Anorachproject). “Bij een subsidieaanvraag beschrijf je hoe de wereld er over drie jaar uit zal zien. Vooraf dachten we dat het grootste toepassingsgebied de houtindustrie zou zijn. Dat denken we nog steeds, want poedercoaten biedt veel voordelen op het gebied van duurzaamheid en besparing van productietijd. Ook het coaten van Europees zachthout, zodat het even duurzaam wordt als tropisch hardhout is een belangrijke kans. We merken dat de industrie nog aan het idee moet wennen en dat ook belangrijke keurmerken nog niet passen voor het poedercoatproces. Als dat geregeld is, zullen veel houtbedrijven in coatinglijnen gaan investeren.” Aan de andere kant is er veel meer belangstelling uit sectoren die met combinaties van kunst-

8

Met de technologie die het LEAP-consortium ontwikkelde, verwacht Kamp Coating opnieuw 25 procent energie te kunnen besparen.

stof en metaal werken, zoals de automotive- en de (agrarische) werktuigenindustrie. Fieten: “Met onze technologie kun je auto-onderdelen van bijvoorbeeld staal en kunststof in één

procesgang coaten. Dat biedt de nodige perspectieven.”

Inmiddels heeft de technologie ook buiten het bereik van het project al een toepassing

gevonden. De metalen leuning van de beeldbepalende – en volledig duurzame – nieuwe Boekelosebrug in Hengelo, worden op lage temperatuur gepoedercoat.

Inhoudsopgave

Doelprogramma

Programmastrategie

Interview over OP Oost

Subsidieregelingen 2017

Interview over OP Oost

Intermezzo

Interview over OP Oost

Financiële voortgang

Inhoudelijke voortgang

Interview over OP Oost

Interview over OP Oost

Communicatie Aandachtspunten

Colofon

Kleine projecten voor haalbaarheids- en innovatieadvies

OP Oost heeft er voor gekozen om aan het begin van de programmaperiode budget beschikbaar te stellen voor relatief kleine projecten (3.1) op het gebied van haalbaarheids- en innovatieadvies voor subsidies tot € 50.000. Omdat van deze aanvragen de voorbereidingstijd beperkt is, kon OP Oost in 2015 direct een goede start maken. Bovendien was de verwachting dat een aantal ondernemers met deze kleine subsidie hun eerste idee voor innovatie toetsen op de haalbaarheid en toekomstperspectief, waarna ze in een later stadium met een vervolgaanvraag het idee realiseren. Voor de relatief kleine projecten is vier keer budget beschikbaar gesteld: drie keer in 2015 en één keer in 2016. Op dit moment zijn zo goed als al deze projecten afgerond. Een goed moment om terug te kijken wat er van het beschikbare budget is gerealiseerd.

Resultaten

Aan 222 projecten is in totaal een subsidiebedrag van € 7.242.789 toegekend. Uiteindelijk is € 4.829.751 gerealiseerd. Dit bedrag kan nog met € 115.201 verhoogd worden, als de laatste drie nog lopende projecten ook realiseren zoals begroot.

Van alle projecten heeft 40% betrekking op innovaties in de HTSM-sector (High Tech System and Materials) en ruim 20% op de sectoren Health en EMT (Energie- en MilieuTransitie). In Twente zijn de meeste subsidieprojecten uitgevoerd (35% van de projecten)

Daarnaast was er ook veel belangstelling uit de Veluwe, regio Arnhem Nijmegen en de Achterhoek.

Vervolgaanvragen

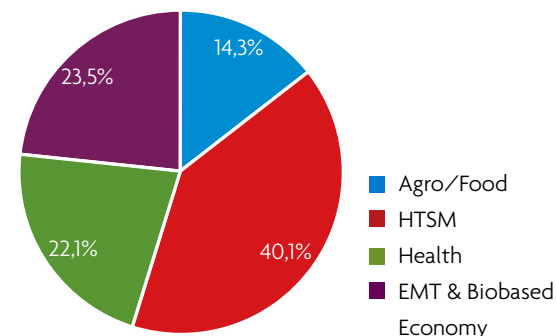
Met de 222 toegekende aanvragen zijn 207 verschillende mkb-ers ondersteund. Vijftien mkb-ers kregen namelijk ook een tweede aanvraag toegekend. Van alle mkb-ers hebben er daarna 64 een subsidieaanvraag ingediend voor een samenwerkings- of proeftuinproject bij OP Oost. Hoewel niet altijd af te leiden is dat deze aanvragen een direct vervolg zijn op de eerdere subsidie voor het haalbaarheids- en innovatieadvies, is het aandeel bedrijven met een vervolgaanvraag met 30,9% bemoedigend.

Het slagingspercentage van de 64 vervolgaanvragen is met 48% licht hoger dan het gemiddelde slagingspercentage (45%). Deze stijging was als neveneffect beoogd, vanuit de gedachte dat de activiteiten in de kleine projecten bijdragen aan een kwalitatief betere en robuustere vervolgaanvraag. De toename in toekenningspercentage is echter te gering om een verband tussen beiden te bewijzen.

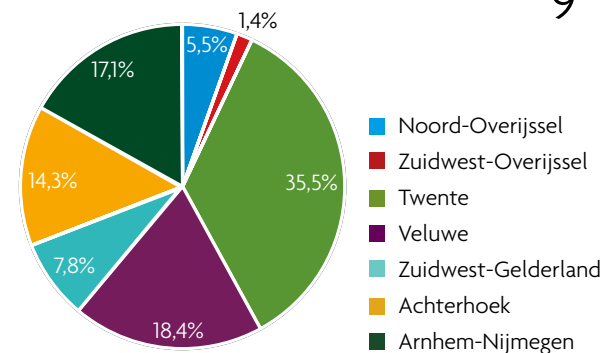
Benutting van het budget per openstelling

In grafiek 3 is te zien dat bij alle openstellingen het budget overtekend is geweest. Het gehele budget toekennen aan projecten was echter niet mogelijk, omdat

Grafiek 1:
Procentuele verdeling projecten 3.1 per sector

Grafiek 2:
Procentuele verdeling 3.1 per regio

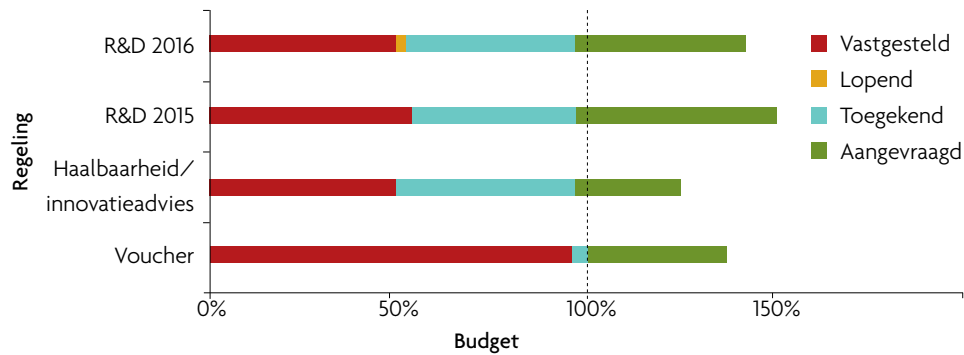
niet alle deelplafonds in de regelingen zijn overvraagd. Toch is in totaal 92% van het budget toegekend aan de 222 projecten. Binnen de voucherregeling is de daadwerkelijke benutting of realisering met 90% hoog.

“Mede met steun uit het EFRO-programma hebben we een aantal jaren geleden samen met KIWA Technology een onderzoek gedaan naar materialen voor zonnepanelen. Toen dachten we dat we via lenzen de opbrengst van zonnepanelen konden vergroten. Vandaar ook de vorige naam van ons bedrijf: Optixolar.”

De weg van de lenzen liep dood, maar het is Simon Meijer en zijn team wel duidelijk dat koelen een goede manier is om de opbrengst en de levensduur van zonnepanelen te vergroten.

Grafiek 3: subsidie per status t.o.v. het beschikbare budget

De overige openstellingen laten ook een behoorlijk bedrag aan toegekende maar onbenutte middelen zien (blauwe staven grafiek 4). Dit bedrag komt vooral vanwege 40 projecten die – om heel verschillende redenen – uiteindelijk geen gebruik gemaakt hebben van de subsidie. Het grootste deel van deze projecten heeft zelf besloten om de voorgenomen activiteiten niet uit te voeren.

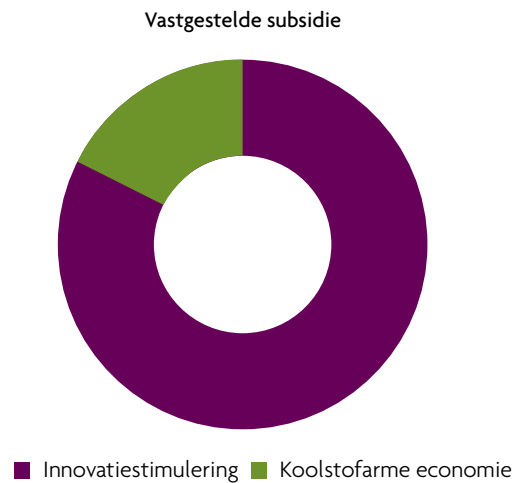
Innovatie versus Koolstofarm

Bij alle deelplafonds voor de prioriteit Innovatiestimulering was sprake van een overvraag, evenals bij enkele deelplafonds voor de prioriteit Koolstofarme Economie. Dit leidde ertoe dat vooral bij Innovatiestimulering aanvragen zijn afgewezen.

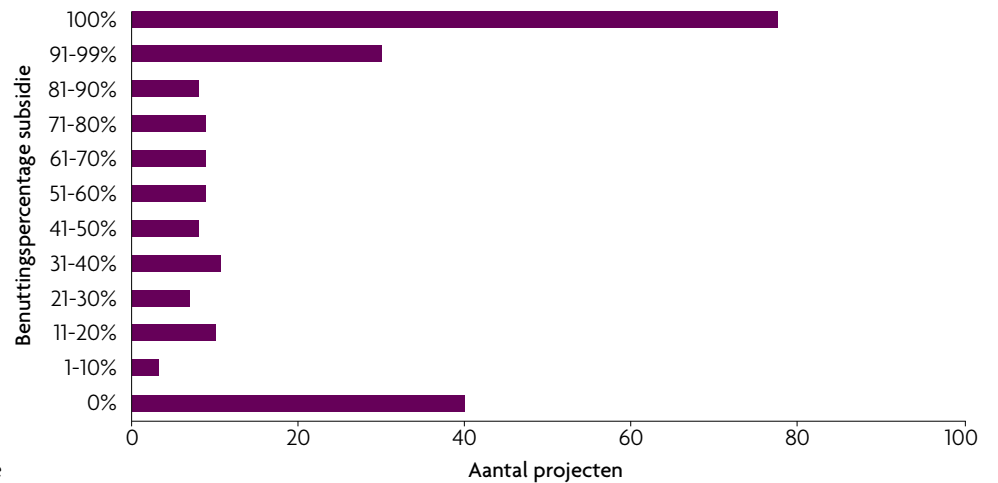
De subsidievraag voor Innovatiestimulering was zowel absoluut als ten opzichte van het beschikbare budget beduidend hoger dan voor Koolstofarme economie. Deze verhouding is ook terug te zien in de vastgestelde subsidie (zie grafiek 4).

Grafiek 5 laat het benuttingspercentage zien. 107 projecten hebben meer dan 90% van de aan hen toegekende subsidie benut. Dit betreft 59,8% van de projecten die een deel van de subsidie heeft gebruikt. Uiteindelijk 40 projecten hebben geen subsidie ontvangen.

Grafiek 4: verhouding vastgestelde subsidie per prioriteit

Grafiek 5: aantal projecten verdeeld naar mate van benutting subsidie

“Stel dat ruimtes in een ziekenhuis of verpleeghuis grondig schoongemaakt worden, maar er blijft ergens op een stukje muur toch een MRSA-bacterie zitten, die zich dan weer kan verspreiden en vermeerderen. Is het dan mogelijk om een muurcoating te ontwikkelen waarop bacteriën niet overleven en waarvan de antibacteriële werking in de coating zit, zodat hij er niet afgewassen wordt?”

Die vraag was volgens Bram Fieten, manager new business development van Van Wijhe Verf, het uitgangspunt voor het Anorachproject.

Duurzaamheid is sinds jaar en dag een belangrijk element van de strategie van de Kamp Coating Groep. In de afgelopen tien jaar wist de marktleider op het gebied van poedercoaten van metalen onderdelen voor (vracht)auto's, tractoren en landbouwmachines het energiegebruik binnen de productie te halveren. Met de technologie die het LEAP-consortium ontwikkelde, verwacht Kamp Coating opnieuw 25 procent energie te kunnen besparen. Een interview met directielid Maarten Waaijberg.

Veertig jaar geleden maakte Kamp Coating de overstap van natlakken naar poedercoaten van metalen onderdelen. Het paste uitstekend in de duurzaamheidsdoelstellingen die het Apeldoornse bedrijf sindsdien nastreeft. Een project als LEAP sluit daar ook weer prima op aan, zegt directielid Maarten Waaijberg. Kamp Coating werd onderdeel van de 'metaalgroep' van het LEAP-project. Die kreeg als doelstelling de ontwikkeling van een poedercoatingtechnologie op lage temperaturen, speciaal voor metalen onderdelen en combinaties van metaal en kunststof.

Dubbellaags

De technologie voor het coaten van combimaterialen is nog niet volledig uitontwikkeld, zegt

Waaijberg, maar het poedercoaten van zware metalen onderdelen voor trucks en tractoren laat uitstekende resultaten zien. "Deze onderdelen moesten we dubbellaags, dus in twee procesgangen, coaten. Door de dikte van het metaal duurde het lang voordat het poeder uitgehard was. Nu kunnen we in één procesgang twee afzonderlijke lagen coaten op lagere temperatuur. Dat zorgt voor een energiebesparing van circa vijftig procent. Ook bij onderdelen die enkellaags gecoat moeten worden, zien we energiebesparing. Gemiddeld verwachten we met de nieuwe technologie 25 procent energie te kunnen besparen."

Snelheid en verdieping

Een innovatief bedrijf als Kamp Coating maakt regelmatig gebruik

"Dat we de technologie nu al snel ontwikkeld hebben, komt door de subsidieaanvraag. Die zorgt voor een snelheid en verdieping van kennis, die je op geen enkele andere manier kunt bereiken."

Maarten Waaijberg, Kamp Coating

van subsidies om nieuwe technologieën ontwikkelen. In het verleden vroeg Kamp Coating onder meer EFRO-subsidie aan voor een technologie om kleurenfoto's op metalen platen te coaten. Ook zonder EFRO-subsidie had Kamp Coating nagedacht over

een technologie voor coaten op lage temperaturen, zegt Waaijberg. "Dat past bij onze doelstellingen. De overheid legt ook steeds meer druk op de industrie om minder of helemaal geen gas meer te gebruiken. Coaten op lagere temperaturen is dan

een mogelijke oplossing. Dat we de technologie nu al snel ontwikkeld hebben, komt door de subsidieaanvraag. Die zorgt voor een snelheid en verdieping van kennis, die je op geen enkele andere manier kunt bereiken."

Financiële voortgang programma

Tot en met 2016 is € 49,5 miljoen aan subsidie toegekend aan 308 projecten. Daarnaast is in 2017 nog aan diverse projecten subsidie verleend op basis van eerdere regelingen. In tabel 3 staan per regeling de aantallen en beschikte subsidie van deze projecten. In totaal betreft dit 33 projecten met een subsidiebedrag van € 21,9 miljoen. Hiermee is op basis van alle voorgaande regelingen aan 341 projecten subsidie verleend voor een bedrag van € 71,3 miljoen.

Door wijzigingen in de al verleende projecten is het verleende subsidiebedrag met € 175.740 afgenomen. Samen met de toekenningen op basis van de regelingen in 2017 betekent dit

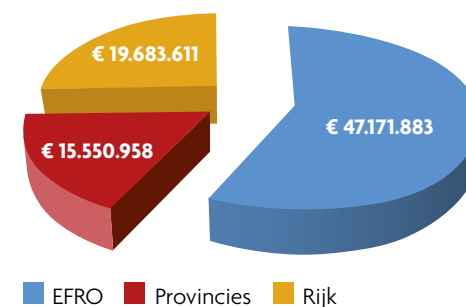
dat eind 2017 aan 362 projecten subsidie is toegekend voor een bedrag van € 82,4 miljoen, zoals tabel 4 laat zien. De grootste vooruitgang, zowel in aantallen als in verleende subsidie, laat de prioriteit Innovatiestimulering zien. In relatieve zin heeft de prioriteit Koolstofarme economie een inhaalslag gemaakt.

Figuur 1 laat de uitsplitsing van de toegekende subsidie per financier zien. Dit subsidiebedrag bestaat voor ruim 57% uit EFRO-middelen. De relatieve bijdrage van de provincies is ten opzichte van de Rijkscofinanciering licht toegenomen. De verdeling tussen de financiers is in lijn met de toegezegde financiering voorafgaand aan het programma.

Tijdens de uitvoering dienen de aanvragers hun projectkosten te verantwoorden. Dit gebeurt via voortgangsrapportages en bij het verzoek tot vaststelling. Deze kosten worden vervolgens door de Managementautoriteit beoordeeld. Over kosten die voldoen aan de voorwaarden, wordt via het subsidiepercentage het uit te keren bedrag berekend en uitbetaald. In totaal hebben de projecten tot eind 2017 voor € 66,1 miljoen aan gerealiseerde kosten ingediend. In totaal zijn € 32,9 miljoen aan kosten beoordeeld en goedgekeurd, waarmee het programma zijn jaarlijkse uitgavetarget ruim heeft gehaald.

In totaal zijn eind 2017 207 projecten vastgesteld. Dit zijn vrijwel allemaal de

Figuur 1:
Verdeling toekenning subsidie naar financier

relatief kleine projecten op het gebied van R&D, haalbaarheids- & innovatieadvies en businesscase-ontwikkeling. Op de middenpagina's van dit jaarverslag zijn de resultaten van deze regeling te zien.

Tabel 3: Verleende subsidie in 2017 o.b.v. eerdere subsidieregelingen

Eerdere subsidieregelingen (in 2017 verleend)	Aantal	Verleend
Innovatie samenwerking	1	€ 110.250,00
2016-3.1 R&D-projecten	5	€ 186.307,80
2016-3.2 R&D-samenwerkingsprojecten	7	€ 847.848,12
2016-3.3B Grote R&D-samenwerkingsprojecten	17	€ 19.543.510,23
2016-3.4 Stimuleren proeftuinen	1	€ 376.463,09
2016-3.5 Cluster- en netwerkregeling	2	€ 782.710,06
Totaal	33	€ 21.847.089,30

Tabel 4: Cumulatieve toekenningen per prioriteit

Toekenningen	1) Innovatiestimulering		2) Koolstofarme economie		Totaal	
	Aantal	Verleend	Aantal	Verleend	Aantal	Verleend
T/m 2016 (zie jaarverslag 2016)	243	€ 39.628.994,23	65	€ 9.867.975,65	308	€ 49.496.969,88
Wijzigingen	–	€ -162.844,82	–	€ -12.895,50	–	€ -175.740,32
Verleend 2017 obv eerdere regelingen	20	€ 11.360.194,73	13	€ 10.486.894,57	33	€ 21.847.089,30
Verleend 2017	18	€ 9.864.822,77	3	€ 1.373.311,13	21	€ 11.238.133,90
Cumulatief ultimo 2017	281	€ 60.691.166,91	81	€ 21.715.285,85	362	€ 82.406.452,76

Inhoudelijke voortgang programma

De inhoudelijke voortgang van het programma wordt gemeten aan de hand van indicatoren. Hiervoor zijn streefwaarden bepaald, die aan het einde van het programma in 2023 moeten zijn behaald. Voor sommige indicatoren gelden tussentijdse doelstellingen (mijlpalen), voor het eerst in 2018. Als deze mijlpalen niet worden behaald, kan de Europese Commissie (een deel van) het programmabudget inhouden. Bij de selectie van projecten wordt daarom ook gestuurd op hun bijdrage aan deze indicatoren. De voortgang op deze mijlpaalindicatoren is goed.

OP Oost heeft in 2017 met de Europese Commissie overlegd over bijstelling van de streefwaarden. In sommige gevallen kunnen de streefwaarden naar boven worden bijgesteld, waardoor het programma aan kracht wint. Deze bijstelling wordt in 2018 doorgevoerd.

De grafieken 1 en 2 laten de voortgang voor de prioriteiten Innovatiestimulering en Koolstofarme economie zien. Per indicator zijn de toegekende en gerealiseerde waarden procentueel ten opzichte van de streefwaarde weergegeven. Bij de meeste indicatoren wordt de realisatie pas meegeteld als het project is afgerond.

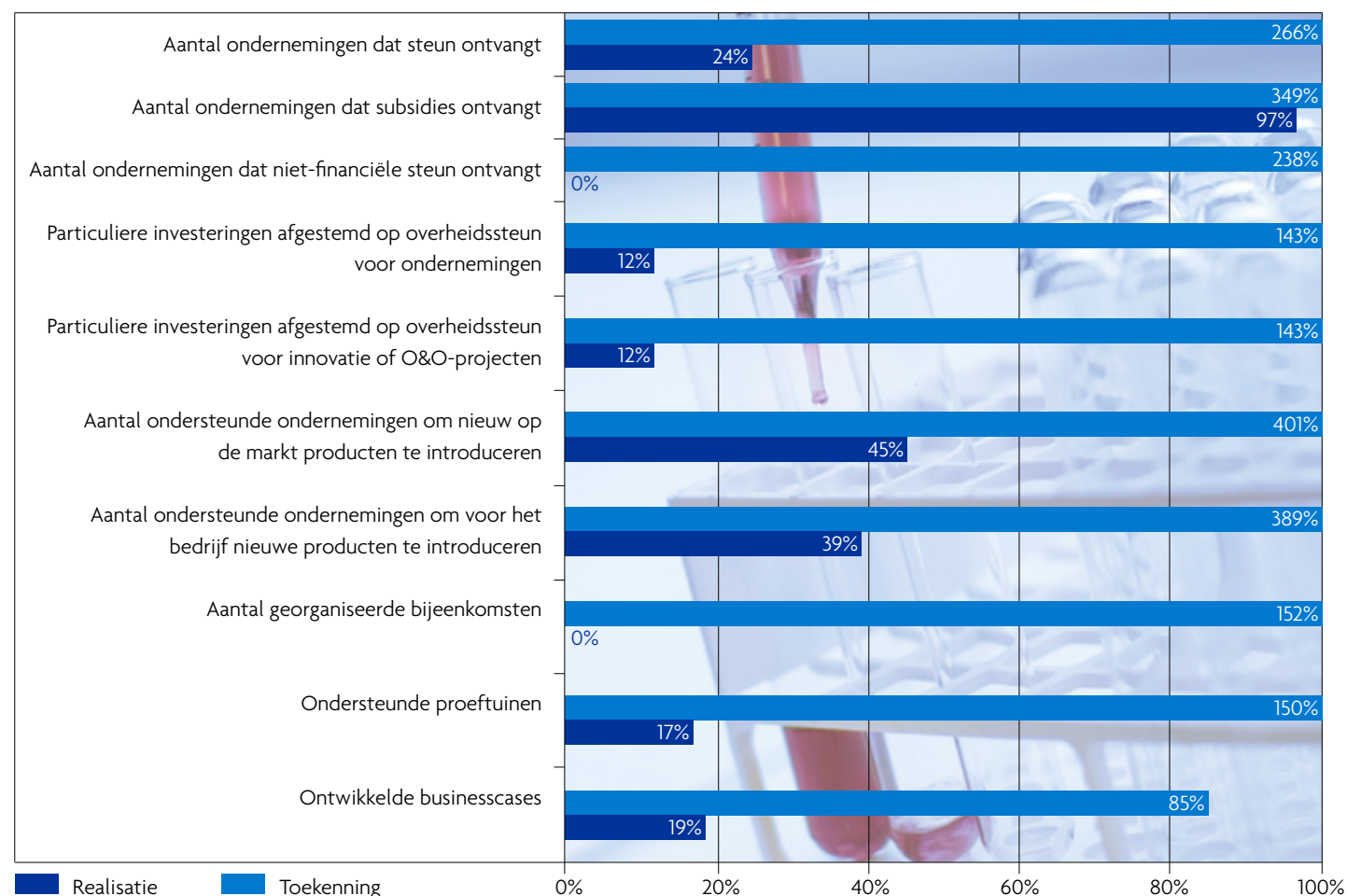
Bij de prioriteit Innovatiestimulering valt op dat op basis van de toekenningen bijna alle streefwaarden worden gehaald, soms zelfs drie tot vier keer. Alleen de indicator voor ontwikkelde businesscases heeft zijn

doelstelling nog niet bereikt. In 2017 zijn alle indicatoren wat betreft de streefwaarden met minimaal 40 procentpunten toegenomen met uitschieters meer dan

180 procentpunten. Ook de realisatie van de indicatoren is flink gestegen. Bij de indicatoren gericht op het aantal ondersteunde ondernemingen is de realisatie

meer dan verdubbeld. Hetzelfde geldt voor de particuliere investeringen die afgestemd is op de overheidssteun bij ondernemingen.

Grafiek 1: Voortgang indicatoren prioriteit Innovatiestimulering

Voor de prioriteit Koolstofarme economie geldt ook dat de streefwaarden op basis van de toekenning beduidend zijn toegenomen. Er is vooral een grote stijging te zien bij de indicator gericht op het aantal ondernemingen dat subsidies ontvangt. Overige indicatoren

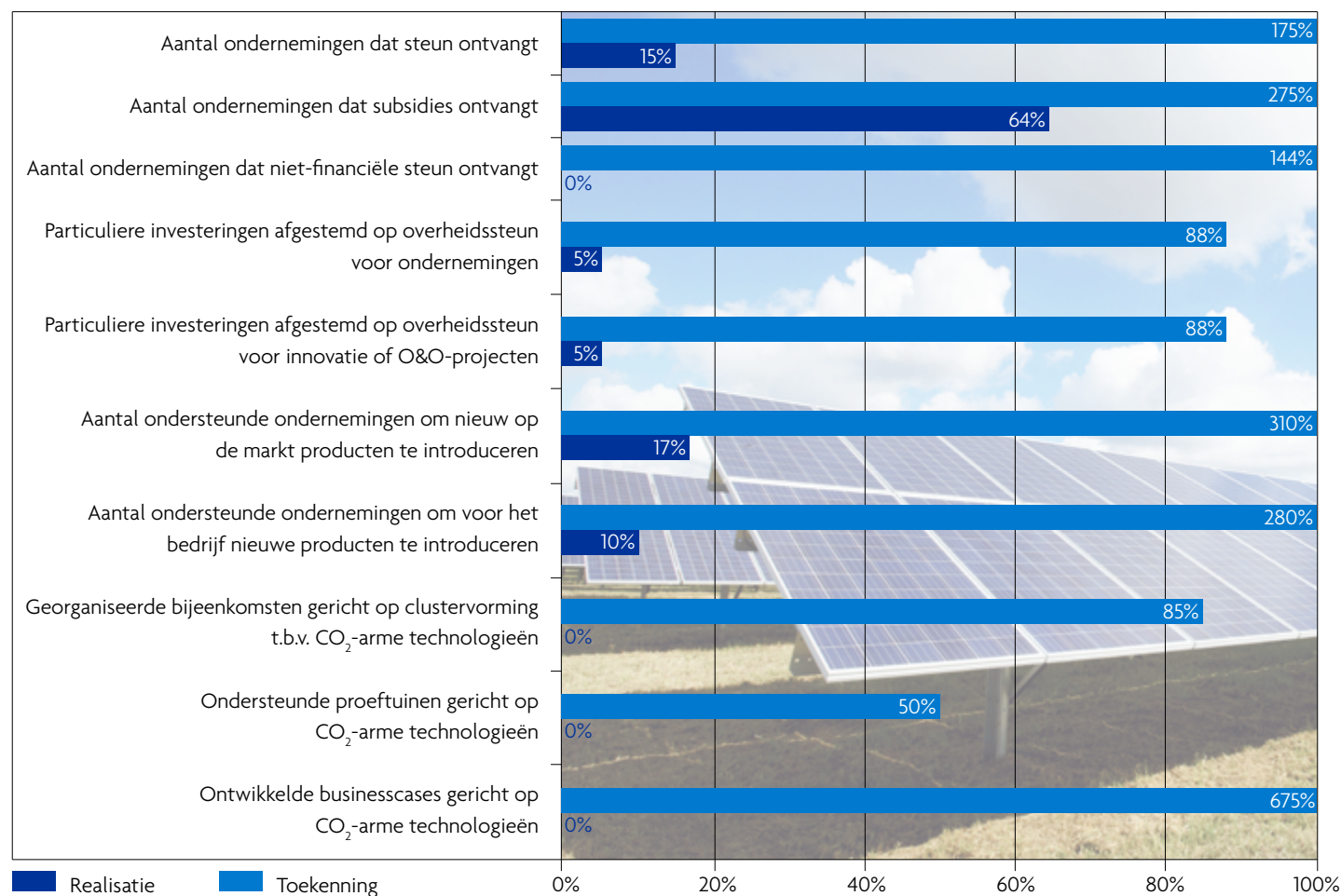
realiseren ook, maar hebben een versnelling nodig om de doelstelling van het programma te halen. Aandacht is noodzakelijk voor de indicatoren over het aantal georganiseerde bijeenkomsten, de ondersteunde proeftuinen en de ontwikkelde businesscases. Er zijn nog

geen projecten vastgesteld die aan deze indicatoren bijdragen.

Via extra begeleiding en voorlichting in combinatie met aantrekkelijkere subsidievoorwaarden, heeft het programma ingezet om een versnelling aan te brengen

binnen de prioriteit Koolstofarme economie. Deze heeft plaatsgevonden, doordat meer projecten binnen deze prioriteit zijn ingediend en zijn geschikt. De grootste slag is gemaakt in de projecten uit de openstellingen van 2016 die in 2017 zijn beoordeeld en geschikt.

Grafiek 2: Voortgang indicatoren prioriteit Koolstofarme economie

Voor de prioriteit Koolstofarme economie geldt ook dat de streefwaarden op basis van de toekenning beduidend zijn toegenomen. Er is vooral een grote stijging te zien bij de indicator gericht op het aantal ondernemingen dat subsidies ontvangt.

Met een bijdrage uit de regeling Stimulering Proeftuinen van OP Oost ontwikkelt en test een consortium rondom maritiem onderzoeksinstituut MARIN een nieuwe LNG-tank voor zeeschepen en een monitoringsysteem voor deze tank. Door aanpassing van het laboratorium van MARIN is het ook geschikt om onderzoek te doen naar de brandstoffen van de toekomst, zoals waterstof. Een interview met Hannes Bogaert, hoofd van de afdeling Trials & Monitoring van MARIN.

Sinds een aantal jaren heeft ook de zeescheepvaart belangstelling voor duurzaamheid. Begin 2018 sprak de internationale scheepvaartorganisatie van de Verenigde Naties zelfs af om in 2050 vijftig procent minder CO₂ uit te stoten. De overgang van stookolie naar aardgas is een eerste stap. Op zee is aardgas het best te vervoeren in vloeibare vorm door het af te koelen naar -162°C. Voor dit liquefied natural gas of LNG zijn speciale en vooral lichtere tanks nodig. “We zagen deze ontwikkeling als een grote kans voor tankproduct Cryovat om de zeevaartmarkt op te gaan met een ander type tank,” vertelt Hannes Bogaert over de aanleiding voor het LNG-PITCH4-project. “Nadat Cryovat zich aan het project had verbonden, hebben we GSH Industrietechniek en Kremer

Elektrotechniek gevraagd om lid te worden van het consortium.” Het project kende drie doelstellingen: het ontwikkelen en testen van een LNG-tank voor zeeschepen (zie het interview met Wim van Rootselaar) en van een systeem dat de LNG-lading van deze tank monitort. Om deze doelstellingen te kunnen halen, moest de testfaciliteit van MARIN aangepast worden. Bogaert: “Ons laboratorium is vooral geschikt om het klotsen van vloeistoffen, zoals in LNG, in een tank te kunnen meten. Om ook het isolatiemateriaal, het prototype van de tank en het monitoringsysteem te kunnen testen, was het nodig om het gebouw zelf en de meet- en veiligheidssystemen aan te passen.”

“De zoektocht naar het juiste isolatiemateriaal en het formuleren van de criteria kost tijd. Die zouden ze in een ‘normaal’ commercieel traject niet genomen kunnen hebben. Door de eisen van de subsidie, het feit dat je committeert aan een project en daar zelf ook in investeert, nemen de leden van het consortium die tijd wel.”

Hannes Bogaert, Marin

Heldere criteria

De deadline van het project is inmiddels een jaar verschoven, zegt Bogaert. “De zoektocht naar het juiste isolatiemateriaal voor de tank duurde langer dan verwacht. Inmiddels is de bouw van de tank gestart. Het testen daarvan staat voor november 2018 gepland.” Daarnaast waren er alleen maar richtlijnen voor de nieuwe tank maar geen meetbare criteria. Bogaert: “Die richtlijnen schrijven voor dat de isolatie goed moet zijn, maar geven niet aan wanneer de isolatie goed is. Die criteria hebben we als consortium samen met een gespecialiseerd bureau opgesteld. Dat betekent dat het

prototype voldoet aan de wetgeving op het gebied van veiligheid.”

Commitment

Voor MARIN, dat grotendeels onderzoek in opdracht van bedrijven doet, was LNG-PITCH4 de eerste EFRO-aanvraag. Bogaert: “Ik vermoed dat we in de toekomst wel vaker een beroep doen op fondsen zoals EFRO, want bedrijven zijn huiverig voor de moeilijk te beheersen kosten van innovatietrajecten. De zoektocht naar het juiste isolatiemateriaal en het formuleren van de criteria kost tijd. Die zouden ze in een ‘normaal’ commercieel traject niet genomen kunnen hebben. Door de eisen van de subsidie, het feit dat

je committeert aan een project en daar zelf ook in investeert, nemen de leden van het consortium die tijd wel.”

Waterstof

Door de upgrade van het lab is het in de toekomst ook geschikt om ander onderzoek op het gebied van vloeibaar gas te doen. Zo denkt Bogaert aan waterstof: “We zien LNG als een overgangsbrandstof voor de scheepvaart. Het is veel schoner dan de zware stookolie, maar het blijft een fossiele brandstof waarvan de voorraden ooit opraken. Waterstof is dan een alternatief, al heeft het zijn eigen uitdagingen. Door de upgrade van ons lab, kunnen we die aan.”

“Dankzij de EFRO-subsidie hebben we een kans om de markt voor te zijn”

Cryovat, onderdeel van familiebedrijf The RootselaarGroup uit Nijkerk, produceert sinds zestig jaar dubbelwandige drukvaten voor de opslag van koude vloeistoffen, zoals vloeibaar zuurstof en stikstof, voor onder meer de binnenscheepvaart en leveranciers van industriële gassen. Binnen het proeftuinproject LNG-PITCH4 ontwikkelt het bedrijf een prototype van een enkelwandige tank voor vloeibaar aardgas en hoopt daarmee de zeescheepvaartmarkt te betreden.

Dat de zeescheepvaart over wil schakelen op vloeibaar aardgas (liquid natural gas of LNG) speelt al tien jaar, zegt Wim van Rootselaar, een van de directeurs van Cryovat. Maar de olieprijs was zo laag dat innovaties weinig kans maakten. “Nu stijgt de olieprijs weer en de milieuwetgeving wordt strenger. Dat biedt perspectieven voor de LNG-tank die we in dit project ontwikkelen.”

Van Rootselaar: “Tot dusver hebben we alleen dubbelwandige vacuümgeïsoleerde vaten geproduceerd. Die zijn te duur en te zwaar voor de zeescheepvaart, waar gewicht essentieel is. Binnen het project ontwikkelen we daarom een enkelwandige tank. De crux ligt voor een groot deel in het juiste isolatiemate-

riaal. Het moet aan allerlei wettelijke eisen voldoen en net zo lang meegaan als de tank, dus 25 jaar. Nog belangrijker is dat het moet meebewegen met de tank die onder invloed van de temperatuur van het vloeibare aardgas (-162 °C) aanmerkelijk krimpt.”

Doorbraak

Om hiervoor het juiste materiaal te vinden, heb je onderzoek nodig, weet Van Rootselaar. “Wij zijn een productiebedrijf dus we hebben geen R&D-capaciteit om die fundamentele kennis te verwerven. Met hulp van de kennis van onder meer MARIN en GSH Industrietechniek is dat wel gelukt. We hebben nu het juiste isolatiemateriaal en weten aan welke wettelijke criteria de tank moet voldoen. De volgende stap is het monitoringsysteem dat

“Nu stijgt de olieprijs weer en de milieuwetgeving wordt strenger. Dat biedt perspectieven voor de LNG-tank die we in dit project ontwikkelen.”

Wim van Rootselaar, Cryovat

Kremer gaat bouwen.”

Hij is optimistisch over het eindresultaat. “Dat we nu het juiste soort isolatie denken te hebben gevonden, is een grote doorbraak. Dan zien de zaken er zo gunstig uit dat ik onlangs op een scheepvaartbeurs durfde te zeggen dat we met deze ontwikkeling bezig zijn.”

Vooroplopen

Het was de eerste keer dat Cryovat EFRO-subsidie aanvraag. Andere innovaties voerde het bedrijf door met de regeling voor speur- en ontwikkelingswerk (WBSO) van het ministerie van Economische Zaken. Zonder subsidie was Cryovat niet aan de ontwikkeling van

de tank begonnen, zegt hij na enig nadenken: “Daarvoor is een innovatietraject toch te onzeker. Dat risico kunnen we als relatief klein bedrijf niet dragen. Zonder subsidie wacht je eerder af of de markt voor LNG-tanks zich sterk ontwikkelt en besluit dan om in te stappen. Nu hebben we een kans om de markt voor te zijn.”

Communicatie

In 2017 heeft OP Oost zijn communicatie gericht op stakeholders, intermediairs en potentiële aanvragers. Hiervoor zijn diverse communicatiemiddelen ingezet.

Begin 2017 is de nieuwe website van het programma gelanceerd. De toegankelijkheid, de vormgeving en de inrichting van de website is aangepakt, met als doel het gebruikersgemak voor de bezoekers te verbeteren. Uit de jaarlijkse enquête

blijkt dat aanvragers de nieuwe website hoger waarderen dan de oorspronkelijke website.

Verder is aandacht besteed aan enkele specifieke verbeteringen. Zo is kunnen potentiële aanvragers de juiste informatie nu eenvoudiger vinden, terwijl voor lopende projecten meer aandacht is besteed aan transparante communicatie over het moment van deelbetalingen.

Er zijn twee grote bijeenkomsten georganiseerd om voorlichting te geven over de

nieuwe subsidieregelingen. In februari 2017 was de bijeenkomst gericht op intermediaire organisaties en kennispartners, zodat zij hun netwerk tijdig van informatie konden voorzien. Ruim 120 belangstellenden hebben deze bijeenkomst bijgewoond. In juni is in samenwerking met de Kamer van Koophandel een bijeenkomst voor potentiële aanvragers georganiseerd, met een opkomst van ongeveer veertig belangstellenden. De bijeenkomsten zijn goed gewaardeerd, met name was het publiek tevreden over de verkregen informatie, de mogelijkheid tot netwerken en het directe contact met mensen van de Managementautoriteit.

Om extra aandacht te genereren voor de prioriteit Koolstofarme economie, koos OP Oost voor een actieve communicatiebenadering. Dit heeft geleid tot berichtgeving op een groot aantal regionale en sectorale websites. Tevens is de openstelling veelvuldig via Twitter gedeeld.

Voor de net gestarte projecten zijn zowel collectieve als individuele startbijeenkomsten georganiseerd. In deze bijeenkomsten kregen de begunstigden informatie over het vervolg na de toekenning van de beschikking.

Net als in de voorafgaande jaren kreeg het grote publiek de kans om projecten te bekijken tijdens de Europa-om-de-Hoek-Kijkdagen. Twee locaties, DEMCON in Enschede en Wageningen Universiteit en Research (WUR), stonden centraal op deze dagen. Bij DEMCON was ook een reizende digitale presentatie met de resultaten van het GO EFRO-programma te zien. De WUR presenteerde eigen projecten, maar gaf

ook andere OP Oostprojecten de gelegenheid om hun resultaten te tonen. Colleges en rondleiding die in dit kader werden georganiseerd, zijn goed bezocht. De Kijkdagen hebben ook online en in de media aandacht gekregen, waarmee de editie van 2017 geslaagd is.

Desalniettemin blijft de verhouding tussen de inspanning voor de organisatie van een open dag en het aantal bezoekers een zorgpunt. OP Oost zoekt naar meer effect door aan te sluiten bij bestaande publieks-evenementen. Als pilot hiervoor heeft de Universiteit Twente (UT) ervaring opgedaan door in oktober 2017 aan te sluiten bij het Weekend van de Wetenschap. Tijdens de Science Night is het OP-Oostproject Experimental Centre for Technical Medicine in de spotlights gezet. Op basis van de evaluatie wordt bepaald of de pilot een vervolg krijgt.

In 2017 zijn scherpere keuzes gemaakt in het versturen van persberichten, om het effect van deze berichten te vergroten. Er zijn in totaal acht persberichten verstuurd en zestien nieuwsberichten via de website en nieuwsbrief ontsloten. De nieuwsbrief Blik OP Oost is zes keer verzonden.

Ten slotte was in de Twenteveste de officiële afronding van het EFRO-programma 2007-2013, in het bijzijn van Europarlementariër Matthijs van Miltenburg. Deze bijeenkomst is zowel benut om terug te kijken op de resultaten van dit programma, als om het OP Oostprogramma onder de aandacht te brengen en vooruit te kijken naar de structuurfondsperiode na 2020.

Aandachtspunten voor 2018

De algemene programmastrategie van het OP Oost functioneert goed. Deze wordt daarom voortgezet, waarbij voor 2018 de volgende aandachtspunten gelden:

- Het nader analyseren en formuleren van acties om voldoende goede aanvragen binnen te blijven krijgen voor de prioriteit Koolstofarme economie.
- In 2018 is er een landelijke tussentijdse evaluatie van de prioriteit Innovatiestimulering. Dit onderzoek wordt door een onafhankelijke instantie uitgevoerd. De voorbereidingen hiervoor zijn inmiddels gestart.
- Om de resultaten van de indicatorenrealisatie aan zeggenschap te laten winnen, voert OP Oost in 2018 een herijking van de doelstellingen van het programma op dit vlak door. Hierover is het programma al enige

tijd in overleg met de Europese Commissie. Bij de meeste indicatoren zal de doelstelling aanmerkelijk stijgen.

- OP Oost besteedt, mede op basis van input van aanvragers, aandacht aan het transparanter maken van het beoordelingsproces. Het doel is om aanvragers frequenter en persoonlijker te informeren over de voortgang van de beoordeling. Ook wordt bekeken hoe de informatie op de website nog beter aan kan sluiten op de informatie in het indieningsportaal.
- Het programma bevindt zich volop in de uitvoeringsfase, waardoor de focus in de communicatie verschuift van voorlichting vooraf naar het communiceren over de resultaten van projecten. Het doel is om succesvolle projecten meer onder de aandacht te brengen.

Colofon

Publiekssamenvatting van de uitvoering van het Operationeel Programma Oost Nederland (OP Oost) 2014-2020. Verslagjaar 2017.

Meer informatie over het Operationeel Programma is te vinden op www.op-oost.eu
Nadere informatie over de projecten is te vinden op www.europaomdehoek.nl

Tekst: Martijn Panjer
Interviews en eindredactie: Annemie Gielen, Nijmegen
Grafisch ontwerp: Kees de Bruijn, Ellecom
Fotografie: Jaap Zoet, Arnhem

Managementautoriteit Oost Nederland

Postbus 9090
6800 GX Arnhem

Bezoekadres
Huis der Provincie
Markt 11
6811 CG Arnhem

Europese Unie

Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling

